

patt eller nogen som helst Forstaaelse af denne Mands Kunst, saa laar han der og skal holde Tale over en Mand, for hvis hele Livsgjerning han maaste ikke har den fjerneste Sympati eller Forstaaelse. Og det samme vilde jo være Tilfaeldet, hvis det var en stor Digter, der døde, som han ikke havde forstaaet eller haft Sympati for. Lad os, for ikke at hente Eksempler fra vort eget Land, tænke os, at de to største Digtere her i Norden boede i vort Land og skulde begravnes her. Jeg behøver ikke at nævne Navnene, for ærede Medlemmer ville alle vide, hvem jeg sigter til. Det er jo noget, som er bitterligt for alle, at disse to store Digtere ikke dele den kirkelige Ortodoksi, men at de endog ere bestemte Modstandere af den, og at i det mindste den ene af dem umiddelbart bekæmper den med al den Alvor og Varme, som han raader over. Jeg sætter altsaa, at en af disse to store Digtere levede her og skulde begravnes her. Saa vil jeg tillade mig at henstille til den højtærede Minister og til det højtærede Ting, hvor uhyre vanskeligt det vilde være for en ærlig Præst i Folkekirken at tale over en saadan Mand. Netop jo mere ærlig og jo mere alvorlig Præsten var, jo mere han selv var overbevist om Sandheden af det, han forkyndte, desto mere maatte han føle sig forpligtet til ikke alene paa Embedsvegne, men ogsaa efter sin hele personlige Overbevisning, at udtale en Fordømmelsesdom over denne Mand, ikke alene med Hensyn til, hvorledes det nu gik ham, men han maatte endogsaa, hvis han var en virkelig ærlig og alvorlig Mand, komme til at udtale, at hans Virksomhed i Grunden havde været forkastelig, at hans Værker og hans store Begavelse v. s. v. egentlig end ogsaa havde været mere til Forbandelse end til Velsignelse. Jeg siger, at jo mere alvorlig han var, jo mere han var overbevist om, at alt maatte ses i den kirkelige Tros Lys, desto mere maatte han føle sig forpligtet til at udtale sig netop paa denne Maade, samtidig med at maaste hele Folket eller en stor Del deraf med Beundring og maaste med Velsignelse stod ved denne Mands Grav. Det er ogsaa højt sandsynligt, at Præsten selv som Menneffe vilde føle noget af den samme Beundring, at der inderst inde hos ham vilde være noget, der rejste sig imod det, han efter sin Embeds-Overbevisning var nødsaget til at udtale. Jeg kan altsaa ikke skønne andet, siger jeg, end at en saadan Præst vilde komme i en meget betydelig Konflikt mellem det kirkelige Standpunkt og hvad jeg vil kalde det humane Standpunkt,

som han indtager. Jeg er derfor ganske sikker paa, og det veed jeg, ikke alene fra den personlige Erfaring, jeg i en lang Aar-række har havt som Præst i Folkekirken, men ogsaa fra Ting af senere Dato, nemlig fra et kirkeligt Blad, som i det mindste blandt Præster har en ret stor Udbredelse, at et saadant Lovforslag, som det nærværende, ville mange Præster med Glæde se ophøjet til Lov, idet de nemlig derved ville blive befriede for at tale over saadanne Menneffer, som de ikke syntes, at de med en god Samvittighed kunde tale saaledes om, som deres mere mennefskelige Følelser maaste ellers vilde tilskynde dem til. Jeg maa maaste blot endnu have Lov til at nævne et andet Omraade, hvor Præsten tit kan være vanfælsig stillet, naar der er Tale om Begravelse. Jeg sigter derved til Socialismen. Det er noget, som de fleste af os, som følge den Slags Bevægelser med Interesse, vide, at de allerfleste Præster betragte den socialistiske Bevægelse som noget ganske ugudeligt, i Grunden som noget djævelsk. Det er ikke min personlige Opfattelse, tværtimod er jeg snarere tilbøjelig til at give den russiske Digter, Leo Tolstoy Ret. Det vil jo være alle bekendt, at den store russiske Digter, Leo Tolstoy, interesserer sig i højeste Grad for religiøse Spørgsmaal, og at han har skrevet en Bog, som hedder: „Hvori bestaar min Tro“, hvori han kommer til at udtale noget, der ganske vist for mange Medlemmer vil lyde som paradoksalt, nemlig at efter hans Mening ere i Grunden Socialister, Anarkister og Nihilister de eneste egentlige Kristne i vore Dage. Jeg siger, at det lyder for mange Medlemmer paradoksalt, jeg er imidlertid ved de Studier, jeg har gjort netop over den ældste Kristendom, og hvad denne tilsigter, mere tilbøjelig til at give Leo Tolstoy Ret, end jeg er til at give mange af Folkekirken Præster Ret. Naar, det kan imidlertid ikke nytte at tale derom, Faktum er dette, at der blandt Præsterne faktisk er dem, der betragte den socialistiske Bevægelse, ikke alene som noget ugudeligt, men som ligefremt djævelsk. Nu er det jo indlysende, at i det Øjeblik der dør en Mand eller en Kvinde, der har hørt med til denne Bevægelse, og som maaste har spillet en fremragende Rolle i den, vil den Præst, der skal begrave ham, være noget vanskeligt stillet. Paa den ene Side betragter han maaste den paagældende Personlighed som en i alle Henseender dygtig og brav Mand, men paa den anden Side maa han efter sine kirkelige Ansættelser over den socialistiske Bevægelse føle sig forpligtet til at fælde en Fordømmelsesdom over hele hans Virksomhed, og jeg maa tillade mig at gøre opmærksom paa, at det